

Försäkringsbedrägerier på motorfordon

Försäkringsverksamheten bygger, som mycket annat i samhället, på förtroende. Försäkringsbolagen måste kunna lita på uppgifter som försäkringstagaren lämnar, både vid tecknandet av en försäkring och vid en skadeanmälan. Försäkringstagaren måste i sin tur lita på att vid en skada kunna få ersättning av försäkringsbolaget om allt är i sin ordning. Förtroendet måste alltså vara ömsesidigt.

Majoriteten av försäkringstagarna är ärliga men det finns en del som inte är det. Därför måste försäkringsbolagen ständigt vara uppmärksamma så att de inte betalar ut ersättning till någon som är oärlig och som inte har rätt till ersättning. För att kontrollera det har man skickliga utredare och utredningsavdelningar på försäkringsbolagen som undersöker misstänksamma fall av bedrägerier.

Under 2011 anmäldes mer än 1,4 miljoner brott i Sverige. Enligt Brottsförebyggande rådet (BRÅ) stod stöld och inbrott för närmare 40 procent av dessa, medan bedrägerier stod för 8 procent. Antalet brott ökar men värst är det med bedrägerier. Idag finns bedragare i stort sett överallt där det finns pengar. Internet-, faktura-, kontokorts-, bankkonto- och investeringsbedrägerier är bara några av dem och listan kan göras lång, väldigt lång.

Mer än fördubblats

Under den senaste tioårsperioden har bedrägeribrotten mer än fördubblats. Den största delen av ökningen har skett under de senaste fyra åren. 2011 anmäldes det över 115 000 bedrägeribrott i Sverige. Den siffran väntas stiga till 150 000 stycken år 2014, vilket är en ökning med 34 procent (enligt en bedömning av If)

En stor orsak till denna ökning är Internet som gjort det enkelt för bedragarna att lyckas. Även antalet försäkringsbedrägerier har förstås ökat. Det är något som skapar bekymmer för försäkringsbolagen och kostar dem mycket pengar inte minst motorskadenedrägerier, vilket Danny Asfatoun valt att fokusera på i sin uppsats Försäkringsbedrägerier på motorfordon.

Uppsatsen, som är den avslutade delen av utbildningen Försäkringsrådgivare/Skadereglerare vid Företagsekonomiska Institutet i Stockholm, finns i sin helhet som bilaga till denna artikel.

Bra koll på det mesta

I sin uppsats drar Danny Asfatoun ett antal slutsatser. Han pekar på att utredningsarbetet på försäkringsbolagen är avancerat. Det görs en noggrann granskning av misstänkta fall. Man analyserar fordonet tekniskt, försäkringstagarens uppgifter och beteenden och allt annat kring skadan. En utredare agerar, polis, detektiv, motorskade-

experter och psykologer samtidigt. Det krävs alltså väldigt mycket för att utredarna ska missa ett, av försäkringstagare medvetet framkallat försäkringsfall.

Branschens utredare har alltså en bra koll på det mesta inom området. Men Danny Asfatoun anser att andelen ärenden som utreds, 6-10 procent, är väldigt låg med tanke på att man uppskattar att det görs cirka 100 000 försäkringsbedrägerier varje år. Det är förstås svårt och orimligt att utreda alla 100 000 ärenden men man måste komma upp i högre siffror än 6-10 procent. Här måste man lägga mer resurser och se till att utredningsavdelningarna bli större. Det är nödvändigt för att förebygga försäkringsbedrägerierna ordentligt.

Branschen samarbetar för att hela tiden hänga med i utvecklingen och trenderna. Försäkringsbolagen och branschgemensamma organisationer delar med sig av värdefull information för att förebygga bedrägerierna. Larmtjänst, GSR Skadeanmälningsregister och Polisen har man väldigt stor nytta av.

Larmtjänst måste få större ansvar och mer resurser

Men även här anser Danny Asfatoun att det finns mer att göra. Larmtjänst, som sedan år 2000 minskat personalen från 31 till bara sju måste börja anställa igen, få ett större ansvar och arbeta mer med att hjälpa försäkringsbolagen att avslöja och lösa fler motorskadebedrägerier.

Men å andra sidan är det försäkringsbranschen som själv fattat beslut om personalminskningen på Larmtjänst. Branschen behöver all hjälp den kan få om man, på ett kraftfullt sätt, ska kunna förebygga bedrägerierna. Och då fungerar det inte att skärpa ner i sådana viktiga organisationer som kan bidra med så mycket till det förebyggande arbetet.

GSR Skadeanmälningsregister bra verktyg

Även GSR Skadeanmälningsregister är ett bra verktyg för att upptäcka bedrägerier, men inte tillräckligt anser Danny Asfatoun. Informationen i registret är begränsad och det är inte alla på försäkringsbolaget som har tillgång till det. Han anser att när en person vill teckna en ny försäkring så ska försäkringstjänstemannen/säljaren kunna gå in och hämta information om personens skadehistorik och annat viktigt för att bedöma om personen är en känd bedragare. Redan i detta tidiga skede ska man kunna neka en försäkring till kända bedragare.

I dagsläget är det bara skadereglerare och utredare som har tillgång till registret. Man borde kunna stoppa bedragarna tidigt. Det skulle medföra att utredningskostnaderna minskar rejält.

Register över bedragare?

Och varför inför man inte ett register över bedragare? frågar sig Danny Asfatoun. GSR visar bara om kunden har anmält samma skada på flera olika bolag. Ett register över bedragare skulle underlätta och även här minska bolagens kostnader då man tack vare ett bedragarregister direkt får en bild av vad det är för typ av kund.

I många andra europeiska länder har man ett sådant bedragar- eller missbruksregister för försäkringsbranschen men inte i Sverige. Varför? Jo vi har personuppgiftlagen och Datainspektionen som hindrar. Detta måste politikerna lösa på något sätt. Skriv om lagarna eller inför undantag.

Ett informationsrikt register över bedragare skulle minska bedrägerierna otroligt mycket. Inte bara genom att försäkringsbolagen lättare skulle identifiera bedragarna redan vid tecknandet av försäkringen och vid skadetillfället. Det skulle dessutom skrämman iväg bedragarna från branschen när de inser att risken att bli upptäckt ökat rejält.

Bli bättre på att polisanmäla

En viktig sak, enligt Danny Asfatoun, är att försäkringsbolagen måste bli bättre på att polisanmäla bedrägerifall. Antalet polisanmälningar gjorda varje år är alldeles för få. Orsaken är i första hand att försäkringsbolagen arbetar civilrättsligt, inte straffrättsligt. Det innebär att för att hålla kostnaderna så låga som möjligt driver man inte utredningarna längre än nödvändigt, utan endast till att man kan visa att försäkringstagare medvetet varit oärlig för att lura bolaget på pengar. Bolagen är i första hand intresserade av att stoppa felaktiga utbetalningar, inte att få någon dömd.

För att nå upp till beviskravet som gäller i brottsmål krävs ytterligare utredning från bolagets sida vilket kostar ännu mer pengar. Det är som nämnt en kostnads- och resursfråga för bolagen. Dessutom inleder polisen sällan en förundersökning om bolaget inte gjort en brottsutredning. Bolagen känner ofta att det inte finns någon vits med att göra en polisanmälan när ärendet ändå inte tas upp hos polisen.

Men en så snabbt växande brottstyp måste få motstånd. Fler polisanmälningar, både större och mindre bedrägerier, skulle med stor sannolikhet skrämman många bedragare och resultatet av det skulle synas tydlig i statistiken och bolagens resultatrapporter.

På kort sikt är det tyvärr den kostnadsmässiga besparingen som är mest fördelaktig för bolagen men på sikt skulle vinningen bli ännu större. Bedragarna skulle vara färre, utrednings- och ersättningskostnaderna mindre och premierna billigare. En win-win situation alltså. Men det gäller att bolagen börjar tänka långsiktigt för att detta ska lyckas. Bedragarna måste förstå att polisanmälningar görs och behandlas av polisen. Detta måste försäkringsbranschen och polisen snart sätta sig ner och diskutera.

En väldigt klok lösning som försäkringsbolagen börjat tillämpa är att ersätta en bränd bil med en liknande, istället för kontant ersättning. En bedragare som sätt eld på sin bil eller kört den mot ett träd gör det för att få kontant ersättning, inte en likvärdig bil. Annars kan de lika gärna behålla sin. Danny Asfatoun hoppas och tror att denna metod blir standard för alla primärbrott, där det är lite större skadebelopp. Bolagen bör gå ut med detta för att göra alla försäkringstagare medvetna, anser han.